

zaaknummer 2015 W 1480

26 februari 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. I.M.A. Bruls-van Strien, advocaat te Nijmegen,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven pater van de Heilige Harten (ss.cc).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 29 juli 2015.

Op 21 september 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. A.M.W. Verdegaal, juridisch adviseur, namens Delegatie Overste [naam] van de Congregatie van de Heilige Harten (ss.cc).

Op 27 januari 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Bruls-van Strien voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen [Delegatie Overste] voornoemd, vergezeld van prof. drs. [naam] ss.cc.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klagster komt uit een sober en bescheiden gezin. Ze kon goed leren en heeft het gymnasium gevolgd, wat in de ogen van haar ouders al apart was voor een meisje. Ze wilde daarna graag studeren en heeft tegen de zin van haar ouders en met hulp van haar godsdienstleraar van de middelbare school haar wens doorgezet. Zo ging zij als 17-jarige op kamers wonen in [plaats] om te gaan studeren aan de Hogeschool [naam], gericht op de derde wereld. Klagster was al vanaf haar 14^e jaar enorm geïnteresseerd in de derdewereldproblematiek. Er was op deze opleiding weinig ruimte voor vrouwen. Klagster was een van de jongste studenten, zo groen als gras en erg gelovig. Zij had geen enkele vorm van seksuele voorlichting gehad.

Dit waren de omstandigheden waaronder zij ook het vak [vak] volgde, gegeven door aangeklaagde. Dit vak moest met een mondeling tentamen worden afgerond, en was een van de eerste mondelinge tentamens die klaagster moest afleggen. Het mondeling tentamen begon aan de schrijftafel van aangeklaagde. Na 5 minuten deed aangeklaagde het voorstel om wat comfortabeler op de sofa te gaan zitten. Klaagster vond dit vreemd maar stemde toe, niet wetend wat de intenties van aangeklaagde waren.

Nadat klaagster op de sofa had plaatsgenomen kwam aangeklaagde vertrouwelijk naast haar zitten. Zij weet nog exact hoe ze destijds gekleed was. Ze had zich netjes aangekleed met een rok tot halverwege haar kuiten. Op enig moment begon aangeklaagde met een van zijn handen de nek van klaagster te betasten. Zij herinnert zich nog dat bij haar het zweet uitbrak van paniek. Na enige tijd begon hij ook over haar knie te wrijven en haar rok op te trekken om over haar knie en bovenbeen te blijven wrijven. Klaagster herinnert zich dat zij instinctief haar benen heel dicht tegen elkaar aangeklemd hield.

Zij was zo verstijfd van angst en paniek dat zij niet om hulp durfde te roepen toen ze mensen op de gang hoorde lopen. Tijdens het betasten ging aangeklaagde gewoon door klaagster te bevragen over de leerstof van het tentamen. Zij kon enkele zinnen uitbrengen maar wist helemaal niet meer wat ze had gezegd. Aangeklaagde stopte uiteindelijk met het betasten van klaagster en vertelde haar dat zij een 9 voor haar tentamen had behaald.

2.2. Klaagster is hierna overstuur naar een vriendin, [naam], gefietst en heeft haar verteld wat er was gebeurd. Zij heeft de hele middag gehuild, in shock over wat haar was overkomen. De dagen erna werd klaagster door verschillende vrouwelijke studenten, zoals [naam], apart genomen en werd haar gevraagd of zij al tentamen bij aangeklaagde had gedaan, want als zij dat moest doen, moest zij absoluut niet met hem op de sofa gaan zitten. Helaas was dit voor klaagster te laat.

Klaagster heeft twee jaar lang geprobeerd deze voor haar schokkende ervaring te vergeten maar dit lukte niet. In het bekrompen milieu van haar ouderlijk huis kon ze haar verhaal niet kwijt. Na twee jaar wilde ze erover praten met haar studentbegeleider en psycholoog die een pater Redemptorist was. Nadat klaagster haar verhaal had gedaan werd haar de mond gesnoerd met de mededeling dat ze leed aan een adolescentendepressie. Voor klaagster was het duidelijk dat hij wist van de praktijken van aangeklaagde en deze afdekte door klaagster de schuld te geven door bij haar een adolescentendepressie te diagnosticeren.

Klaagster was door deze gang van zaken enorm teleurgesteld in haar studie en de R-K. kerk. Mede daardoor is zij in 1980 na 4 jaar studie gestopt met de studie en heeft zij zich enige jaren later ook laten uitschrijven uit de R-K. kerk.

Na 1,5 jaar revalidatie in verband met een auto-ongeluk is zij in 1983 in [plaats] gaan wonen en een studie orthopedagogiek gestart aan de universiteit van [plaats]. In deze academische setting ervoer zij dat vrouwelijke studenten zich op geen enkele wijze seksueel lieten lastig vallen door docenten. Dit bracht met zich mee dat klaagster zich nog meer schaamde voor het feit dat ze de aanranding had laten gebeuren en zij voelde zich daar erg schuldig over.

Zij heeft de studie niet afgemaakt omdat zij chronisch ziek werd en na enkele jaren bleek zij te lijden aan MS. Zij ontmoette haar echtgenoot, trouwde en kreeg drie kinderen. Al in het begin van de relatie, in 1985, heeft zij hem haar ervaring met aangeklaagde verteld.

Ondanks haar ziekte is klaagster altijd werkzaam geweest op diverse terreinen.

In 1994 werd zij weer heftig geconfronteerd met haar boosheid om hetgeen aangeklaagde haar heeft aangedaan, toen zij hem in levende lijve als vitale 60-er weer ontmoette tijdens de promotie van een oud-studiegenoot. Zij moest zich erg bedwingen om hem niet aan te vallen en is weggegaan en heeft de verdere promotiereceptie niet meer meegemaakt. Klaagster heeft toen nogmaals hetgeen haar destijds was overkomen, uitvoerig met haar echtgenoot besproken. Zij is enorm boos om het machtsmisbruik dat heeft plaatsgevonden, en om de minachting van haar als mens en de schoon-praterij van haar omgeving destijds.

Ook thans is klaagster weer helemaal terug in de tijd die erg naar en moeilijk was en nu weer actueel door herbelevingen.

Door hetgeen haar is overkomen heeft zij haar grote droom van het theologie studeren moeten opgeven.

2.3. Klaagster wenst met de klachtenprocedure erkenning te krijgen van het seksueel misbruik, dat spijt wordt betuigd door de Paters van de Heilige Harten en dat met haar in onderhandeling wordt getreden voor een passende financiële vergoeding.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Namens de Delegatie Overste heeft mr. Verdegaal in haar reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij is op 20-jarige leeftijd ingetreden in de Congregatie van de Heilige Harten en in [maand] [jaar] tot priester gewijd. Hij studeerde daarna in [plaats] [studierichting]. Na zijn promotie ontving hij de opdracht tot een professoraat in de [studierichting], vanaf 1967 was hij lector, daarna hoogleraar aan de [naam] in [plaats]. In 1992 werd hij hoogleraar [vak] aan de gefuseerde [universiteit]. In [jaar] hield hij zijn afscheidscollege.

De Congregatie was al bekend met de klacht omdat klaagster over het gebeurde een artikel heeft geschreven in de NRC van [datum], welk artikel ook is opgenomen in het boek van Joep Dohmen "Vrome zondaars". De toenmalig provinciaal overste heeft direct na het verschijnen van het krantenartikel contact opgenomen met aangeklaagde die toen al ernstige gezondheidsproblemen had. In dat gesprek zei aangeklaagde zich het voorval niet te kunnen herinneren.

Tegen aangeklaagde zijn geen andere klachten bekend. Wel heeft naar aanleiding van het artikel een andere ex-studente van aangeklaagde een melding gedaan bij de toenmalige Stichting Hulp en Recht, dat zij in de jaren '80 een enige jaren durende vriendschappelijke relatie had onderhouden met aangeklaagde, terwijl er tegelijkertijd sprake was van een pastorale relatie en een relatie student-docent. Zij wilde geen klachtenprocedure in gang zetten en ook geen schadevergoeding. De toenmalig overste heeft contact gezocht met de meldster hetgeen heeft geresulteerd in een excuusbrief aan haar van aangeklaagde.

Het persoonsdossier van aangeklaagde heeft niets opgeleverd aangaande grensoverschrijdend gedrag. De toenmalig rector Pater [naam], bij de klachtenzitting aanwezig, weet dat aangeklaagde zeer populair was bij de studenten, hij had altijd een grote vriendenkring om zich heen en sloeg ook nogal eens in het openbaar een arm om een studente heen. Er is hem nooit ter ore gekomen dat sprake zou zijn geweest van verdergaande handtastelijkheden, waarbij hij opmerkt dat hij als rector laagdrempelig aanspreekbaar was. Hij heeft te kennen gegeven diep te zijn geraakt door het verhaal van klaagster.

Ook [Delegatie Overste] heeft ter zitting te kennen gegeven geen enkele reden te hebben om aan het verhaal van klaagster te twijfelen. Hij realiseert zich dat klaagster in een afhankelijkheids-positie verkeerde en dat aangeklaagde nooit had mogen doen wat hij heeft gedaan. Dat had hij, zeker in zijn rol als docent [vak], moeten beseffen. Als Overste heeft hij zijn verontschuldigen aan klaagster aangeboden voor wat haar is overkomen.

Overigens heeft Pater [naam] opgemerkt dat de toenmalige studentbegeleider geen pater Redemptorist was, maar eveneens lid was van de Congregatie van de Heilige Harten.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet

verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer veertig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden.

Aangeklaagde heeft bij gelegenheid van een mondeling tentamen dichtbij klaagster plaatsgenomen op een sofa en haar nek betast. Vervolgens trok hij haar rok op en ging hij over haar blote knie en bovenbeen wrijven, waarbij klaagster haar benen stijf tegen elkaar geklemd hield.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de verklaring van haar echtgenoot [naam], die beschrijft dat klaagster al in het begin van hun relatie in 1985 aan hem heeft verteld dat zij, net 18 jaar oud, was betast en aangerand door Pater [naam] tijdens een mondeling tentamen en dat zij daar erg ontdaan van was. Ook de schriftelijke verklaringen van [naam] en [naam] behelzen dat zij al in een vroeg stadium van klaagster het relaas van de aanranding door aangeklaagde hebben vernomen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik net 18 jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand tegen wie zij opzag en in wie zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging, zoals ter zitting reeds heeft plaatsgevonden, kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klaagster om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Heilige Harten (ss.cc) de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 26 februari 2016 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter,

mr. A.M.T. Denekamp en drs. A.A.M. Oostveen, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.